

Beredskab og Handlevejledning

Ved viden eller mistanke om overgreb
mod børn og unge

HOLSTEBRO
KOMMUNE

Indhold

Indledning	4
Formål	4
Handlevejledninger	5
Hvad er et overgreb	11
Forebyggelse	12
Tegn og reaktioner	13
Bekymring, mistanke og konkret viden	14
Underretning	16
Evaluering og opfølgning på beredskab og handlevejningen	19
Bilag	20
Yderligere information	22

1. Indledning

Beredskabet henvender sig til alle professionelle, der i deres arbejde har kontakt med børn og unge under 18 år. Det gælder både ledere og ansatte i dagplejen, dagtilbud, skoler, skolefritidsordninger, klubber, sundhedsplejen, Familiesektionens myndighed, pædagogisk psykologisk rådgivning, behandlingstilbud til børn og unge og deres familier, den kommunale tandpleje, døgninstitutioner, socialpædagogiske opholdssteder, plejefamilier og andre, der er i kontakt med børn og unge under 18 år. Beredskabet beskriver, hvordan man skal reagere, når man får viden eller mistanke om vold, herunder psykisk vold, seksuelle overgreb eller sociale overgreb begået mod et barn eller en ung.

Beredskabet giver desuden handleanvisninger til, hvordan der kan arbejdes forebyggende og hvordan der følges op på konkrete sager.

Beredskabsplanen opdateres hvert 2. år og er senest revideret i maj 2021.

2. Formål

Formålet med beredskabet er tidlig opsporing og faglig kvalificeret håndtering af sager, hvor børn og unge udsættes for vold og seksuelle overgreb, eller hvor der er mistanke herom. Det kommunale beredskab skal medvirke til:

- At medarbejdere og ledere får en viden om vold og seksuelle overgreb
- Forebyggelse, opsporing og opfølgning
- Handlevejledninger for medarbejdere og ledere
- En faglig kvalificeret indsats til børn, unge og forældre

Det kan være vanskeligt at handle på en mistanke om vold og seksuelle overgreb, for der er store menneskelige omkostninger på spil. Der melder sig mange spørgsmål:

- Hvordan reagerer jeg selv, hvis jeg får mistanke om overgreb?
- Hvordan bliver vi opmærksomme på overgreb?
- Hvad gør de forskellige former for overgreb ved børn og unge?
- Hvordan skal jeg handle på min mistanke?
- Hvilken støtte kan jeg få, hvis jeg er usikker?
- Hvem skal jeg drøfte min mistanke med?
- Hvordan er de formelle procedurer for, hvordan jeg skal handle?
- Hvornår skal jeg tale med forældrene, og behøver jeg tale med forældrene?

Derfor er det vigtigt, at man er parat, hvis mistanken melder sig. Har man drøftet emnet på arbejdspladsen og åbent forholdt sig til risikoen, så er der større chancer for, at man handler – og handler rigtigt – når en mulig sag dukker op.

3. Handlevejledninger

I dette afsnit beskrives 4 handlevejledninger, som kan bruges som hjælp til at sikre, at du afhængigt om du er medarbejder eller leder har husket, det du skal huske - i håndteringen af din mistanke eller viden om vold og seksuelle overgreb.

”Uanset arbejdssted, sagens omfang, bekymringens tyngde, hvem der har gjort hvad imod hvem, - så er det vigtigt at fastholde fokus på barnet.”

3.1. Medarbejder

Hvad gør du som medarbejder, hvis du har bekymring for, mistanke eller viden om vold eller et overgreb mod et barn eller ung?

Når en ansat er mistænkt	Hvis mistanken retter sig mod en eller begge forældre	Når andre personer er mistænkt	Når børn begår overgreb (i denne beskrivelse forudsættes at begge børn går i institutionen/skolen)
Drøft sagen med nærmeste leder.	Drøft sagen med nærmeste leder.	Drøft sagen med nærmeste leder.	Drøft sagen med nærmeste leder.
Tal ikke om din mistanke eller viden med nogen, der ikke er involveret i sagen.	Hvis mistanke eller viden retter sig mod en eller begge forældre/stedforældre, så må du ikke drøfte sagen med forældrene eller orientere om underretningen. Det gælder også, hvis forældrenes relation til den mistænkte er så nær, at denne viden kan skade barnet eller påvirke efterforskningen.	Tal ikke om din mistanke eller viden med nogen, der ikke er involveret i sagen.	Tal ikke om din mistanke eller viden med nogen, der ikke er involveret i sagen.
Hvis det er barnet, der fortæller: Lyt til barnet og spørg åbent og nysgerrigt uden at lægge barnet ord i munden Undgå at udspørge eller afhøre barnet * Se troværdighedsskema kap. 7.	Hvis det er barnet, der fortæller: Lyt til barnet og spørg åbent og nysgerrigt uden at lægge barnet ord i munden Undgå at udspørge eller afhøre barnet * Se troværdighedsskema kap. 7.	Hvis det er barnet, der fortæller: Lyt til barnet og spørg åbent og nysgerrigt uden at lægge barnet ord i munden Undgå at udspørge eller afhøre barnet * Se troværdighedsskema kap. 7.	Har du overrasket børnene i situationen, spørg dem da på en neutral måde om, hvad det er de laver/leger, og hvor de kender denne leg fra? Lyt til børnene og undgå at afhøre dem. * Se troværdighedsskema kap. 7.
Forældrekontakt Forældrene informeres, - koordineres med forvaltningen og politiet.	Forældrekontakt Sagen må ikke drøftes med forældre/stedforældre.	Forældrekontakt Forældrene informeres, - koordineres med forvaltningen og politiet.	Forældrekontakt Forældrene informeres, - koordineres med forvaltningen og politiet.

Notatpligt

Den professionelle er ifølge offentlighedsloven § 13 omfattet af reglerne om notatpligt. Det betyder, at du har pligt til at notere mundtlige oplysninger i en sag, hvis de har betydning for den afgørelse, som efterfølgende skal træffes, eller hvis det i øvrigt er væsentligt.

Nedskriv hvilke tegn, signaler, reaktioner, observationer eller hændelser, der ligger til grund for din mistanke eller den viden, du har. Undgå at tolke på beskrivelserne.

Hvis mistanken rejses af en pårørende eller andre, nedskriv da vedkommendes beskrivelse af den konkrete mistanke og undlad også her at tolke på disse oplysninger.

Informationspligt og skærpet underretningspligt

Ifølge serviceloven § 153 har personer, der udøver offentlig tjeneste skærpet underretningspligt.

Du har pligt til at tale med din leder om mistanken. Lederen overtager styringen af sagen. Giv en mundtlig orientering til din leder og aftal, hvem der gør hvad. Aftal ligeledes nærmere om fremsendelsen af den skriftlige underretning.

Underretningspligten må ikke tilsidesættes, selvom der allerede er et samarbejde i gang omkring et barn.

Ved uenighed, eller hvis lederen ikke er tilstede – kontakt selv din afdeling eller Familiesektionen og aftal nærmere.

Gode råd

Hold fokus på barnet/børnene og forældrene. Vær til rådighed. Har barnet lidt psykisk eller fysisk overlast? Tjek med lederen angående vigtige opmærksomhedspunkter. Ved akutte tilfælde ud over kommunens åbningstid kontakt socialvagten via Politiet (tlf. 114).

3.2. Leder

Hvad gør du som leder, hvis du har bekymring for, mistanke eller viden om vold eller et overgreb mod et barn eller ung.

Når en ansat er mistænkt	Hvis mistanken retter sig mod en eller begge forældre	Når andre personer er mistænkt	Når børn begår overgreb (i denne beskrivelse forudsættes at begge børn går i institutionen/skolen)
<p>Drøft sagen med .. Kontakt din chef. Hvis du har brug for hurtig sparring og ikke kan få kontakt til din chef, kontakt da en chefkollega til din chef.</p> <p>Det skal imellem disse personer aftales, hvem der orienterer den, der er mistænkt for at have krænket et/flere børn, barnets/ børnenes forældre, det øvrige personale, hele forældre-kredsen samt pressen. Koordineres med politiet.</p> <p>Se lederhandlevejledning ved mistanke mod en ansat. Findes i Børn og Unges opslagsværk på intranettet.</p>	<p>Drøft sagen med .. Drøft den konkrete sag med en lederkollega, din chef, eller dennes kollega. Bemærk, at der skal tages notat om forløbet.</p>	<p>Drøft sagen med .. Drøft den konkrete sag med en lederkollega, din chef eller dennes kollega. Bemærk, at der skal tages notat om forløbet.</p>	<p>Drøft sagen med .. Drøft den konkrete sag med en lederkollega, din chef eller chefkollega. Bemærk, at der skal tages notat om forløbet.</p>
<p>Forældrekontakt Forældrene orienteres, - koordineres med forvaltningen og politiet.</p>	<p>Forældrekontakt Hvis mistanke eller viden retter sig mod en eller begge forældre, så må du ikke drøfte sagen med forældrene eller orientere om underretningen.</p>	<p>Forældrekontakt Forældrene orienteres, - koordineres med chef og politiet.</p>	<p>Forældrekontakt Forældrene orienteres.</p>
<p>Underretningspligt Ifølge Serviceloven § 154 stk. 1 har enhver underretningspligt. Hvis du har mistanke, eller når du har modtaget en orientering fra din ansatte, aftales det, hvem der gør hvad. Aftal ligeledes nærmere om fremsendelsen af den skriftlige underretning.</p>	<p>Underretningspligt Ifølge Serviceloven § 154 stk. 1 har enhver underretningspligt. Hvis du har mistanke, eller når du har modtaget en orientering fra din ansatte, aftales det, hvem der gør hvad. Aftal ligeledes nærmere om fremsendelsen af den skriftlige underretning.</p>	<p>Underretningspligt Ifølge Serviceloven § 154 stk. 1 har enhver underretningspligt. Hvis du har mistanke, eller når du har modtaget en orientering fra din ansatte, aftales det, hvem der gør hvad. Aftal ligeledes nærmere om fremsendelsen af den skriftlige underretning.</p>	<p>Underretningspligt Ifølge Serviceloven § 154 stk. 1 har enhver underretningspligt. Hvis du har mistanke, eller når du har modtaget en orientering fra din ansatte, aftales det, hvem der gør hvad. Der skal laves en skriftlig underretning til kommunen på begge/alle involverede børn. Aftal ligeledes nærmere om fremsendelsen af den skriftlige underretning.</p>
<p>Kommunikation Ud fra et i forvejen planlagt beredskab/tjekliste tages hånd om de personer, der spiller en rolle i sagens gang i institutionen - børn, personale og forældre. Der tages</p>	<p>Kommunikation Ud fra et i forvejen planlagt beredskab/tjekliste orienteres institutionens ansatte. Der tages stilling</p>	<p>Kommunikation Ud fra et i forvejen planlagt beredskab/tjekliste orienteres institutionens ansatte og de øvrige forældre. Der tages stilling til, hvordan sagen håndteres</p>	<p>Kommunikation Ud fra et i forvejen planlagt beredskab/tjekliste orienteres institutionens ansatte. Der tages stilling</p>

stilling til, hvordan sagen håndteres internt i institutionen/skolen.	til, hvordan sagen håndteres internt i institutionen/skolen.	internt i institutionen/skolen.	til, hvordan sagen håndteres internt i institutionen/skolen.
TR/FTR orienteres og drages ind i sagen i det omfang, der er hensigtsmæssigt i forhold til den ansatte.			

Underretningspligten må ikke tilsidesættes, selvom der allerede er et samarbejde i gang omkring et barn. Selvom du ikke er enig med den ansatte, har vedkommende stadig en underretningspligt. Bemærk, at reglerne om tavshedspligt må vige for reglerne om underretningspligt.

Yderligere råd og vejledning

Hvis du har brug for yderligere råd/vejledning kan du kontakte din chef, Familiesektionen eller Videncenteret (PPR)

Pressehåndtering

Ansvar for kommunikationen ligger et ledelsesniveau over handleniveau (Børn og unge forvaltningen).

3.3 Ved akutte tilfælde

Hvis ansatte på skoler, dagtilbud, sundhedspleje, tandpleje, Videncenteret mm. får kendskab til eller viden om at et barn eller ung har været udsat for vold eller overgreb af seksuel karakter eller har synlige tegn på vold eller seksuelle overgreb:

- Skal den ansatte straks kontakte Familiesektionen/forvaltningen tlf. 96117540 eller ringe til Holstebro Kommunes hovednummer tlf. 96117500 og bede om Familiesektionen, hvorefter der gives en mundtlig orientering til sagsbehandleren og det aftales hvem, der gør hvad.
- Uden for Holstebro Kommunes åbningstid ringes der til politiet tlf.: 114
- Familiesektionen vil anmode underretteren om at sende en skriftlig underretning, og rådgive om, hvordan denne udarbejdes. [Underretning](#) fremsendes hurtigst muligt til underretning@holstebro.dk
- I disse forhold er det Familiesektionen/forvaltningen, der afgør det videre forløb og hvordan barnet skal beskyttes mod yderligere overgreb mv.
- Sagen drøftes med politiet og der tages blandt andet stilling til en evt. retsmedicinsk undersøgelse.
- I øvrigt følges handlevejledningen i forhold til informations- og underretningspligt mv.

I dette afsnit har vi beskrevet, hvordan du som medarbejder eller leder agerer, når du får mistanke om vold og seksuelle overgreb. Det er vigtigt, at leder og medarbejdere i den enkelte afdeling, f.eks. dagtilbud, skole eller anbringelsessted, gennemgår handleplanen for at blive fortrolige med beredskabet.

3.4 Tidligere udsat for vold eller overgreb

Hvis ansatte på skoler, dagtilbud, sundhedspleje, tandpleje, Videncenteret mm. får kendskab til eller viden om at et barn eller ung tidligere i sit liv har været udsat for vold eller overgreb af seksuel karakter eller har synlige tegn på vold eller seksuelle overgreb gælder samme handlevejledning som beskrevet i afsnit 3.1 og 3.2.

4. Hvad er et overgreb?

Overgreb defineres i dette beredskab som **fysiske, psykiske, sociale eller seksuelle overgreb** mod børn under 18 år. At begå et overgreb mod et barn/ung er en ødelæggende handling, som et barn udsættes for af forældre, andre omsorgsgivere eller ukendte personer, herunder andre børn eller unge.

Et fysisk overgreb er at blive udsat for kropslig smerte ved slag, spark, brændemærkning, skoldning, kvælertag eller anden form for straf, hvor barnet rammes direkte på kroppen. Det kan også være voldsom rystelse af spædbørn, som kan medføre hjerneskader.

Et psykisk overgreb kan være følelsesmæssig afvisning, ignorering, trusler om at blive forladt, trusler om straf og indespærring. Det er også psykisk vold at bevidne vold over for sine nære omsorgspersoner, som f.eks. at far slår mor. Psykisk vold kan også være omfattende omsorgssvigt, hvor barnets grundlæggende behov ikke tilgodeses.

Et seksuelt overgreb er seksuelle aktiviteter, som barnet inddrages i, og som det udviklingsmæssigt ikke er parat til. Det er en handling, som krænker

barnets integritet, og hvor den krænkende part udnytter barnets afhængighed eller egen magtposition. Seksuelle overgreb kan involvere både fysisk og ikke fysisk kontakt, f.eks. via diverse sociale medier.

Et socialt overgreb kan bl.a. forstås som social kontrol, og er når et barn/ung gennem pres, tvang eller vold begrænses i sin livsudfoldelse og ret til selvstændige valg angående eget liv og fremtid. Det gælder for eksempel den enkeltes selvbestemmelse over egen krop, frihed til at vælge venner, fritidsaktiviteter, religion, påklædning, uddannelse, kæreste eller ægteskab.

Undersøgelser peger på, at kun en fjerdedel af børn og unge fortæller omgivelserne om seksuelle overgreb umiddelbart efter, de er sket.

Kilde: Den professionelle tvivl

Den strafferetslige definition af seksuelle overgreb findes i straffelovens kapitel 23 og 24, som omhandler forbrydelser i familieforhold og seksualforbrydelser.

Følgende kategorier af handlinger er strafbare:

- Samleje eller andet seksuelt forhold end samleje med slægtning i nedstigende linje
- Adoptionsforhold sidestilles med biologisk slægtskab
- Samleje eller andet seksuelt forhold end samleje mellem søskende §210
- Voldtægt §216
- Samleje eller andet seksuelt forhold end samleje med et barn under 15 år – dog 18 år, hvis barnet eller den unge er betroet til undervisning/opdragelse §§ 219, 222, 223, 225
- Køb af seksuelle ydelser fra personer under 18 år. §§ 224, 225
- Blufærdighedskrænkelse (blotteri, beføling, beluring, verbal uterlighed) samt optagelse, besiddelse og udbredelse af fotos/film osv. af person under 18 år §§ 226, 232, 234, 235.

Grooming er en proces, hvor den voksne bearbejder, overtaler, manipulerer og forfører et barn eller en ung til at medvirke i seksuelle aktiviteter. Der er tale om en proces, hvor den voksne gradvis opbygger en relation, som senere gør det muligt at udsætte barnet eller den unge for et seksuelt overgreb. Seksuelle overgreb kan også foregå via chatten eller anden online kommunikation.

Digital mobning på de sociale medier er et stigende problem blandt børn og unge i Danmark. Derfor er det vigtigt, at lærere og pædagoger er opmærksomme på, hvilke konsekvenser det har, og hvordan de kan hjælpe med at stoppe det. Råd og vejledning til at arbejde med digital mobning i klassen kan hentes via SSP eller på Red Barnets hjemmeside.

Fakta om digital mobning:

Ifølge den europæiske undersøgelse "EU Kids Online – Net Children Go Mobile" 2014) har 21 procent af de 9-16 årige i Danmark oplevet mobning via digitale medier inden for det seneste år. Mobning handler generelt om uhensigtsmæssige fællesskaber med lav tolerance. Digital mobning kan dog være særligt kompleks, fordi det fx kan være svært at vide, hvem der står bag, og samtidig kan det være svært for voksne overhovedet at få øje på mobningen.

Kilde: Børn og Unges digitale liv set med unges Øjne, SoMe-ungepanelet, Red barnet. 2017 s. 9.

Kategorier af strafbare handlinger i forhold til vold (fysiske og psykiske overgreb), straffeloven §§244-245:

§ 244 Den, som øver vold mod eller på anden måde angriber en andens legeme, straffes med bøde eller fængsel indtil 3 år. Stk. 2. Begået forhold, der er nævnt i stk. 1, gentagne gange over en periode af en person i eller nært knyttet til den forurettedes husstand, uden at forholdet er omfattet af § 245 kan straffen stige til fængsel indtil 6 år.

§ 245 Den, der udøver et legemsangreb af særligt rå, brutal eller farlig karakter eller gør sig skyldig i mishandling, straffes med fængsel indtil 6 år. Har et sådant legemsangreb haft betydelig skade på legeme eller helbred til følge, skal dette betragtes som en særligt skærpende omstændighed. Stk. 2. Den, der uden for de i stk. 1 nævnte tilfælde tilføjer en anden person skade på legeme eller helbred, straffes med fængsel indtil 6 år.

§ 245 a Den, der ved et legemsangreb med eller uden samtykke bortskærer eller på anden måde fjerner kvindelige ydre kønsorganer helt eller delvis, straffes med fængsel indtil 6 år.

Ovennævnte handlinger overskrider samfundets love og normer, og det kan bl.a. ses i forældreansvarslovens § 2, stk. 2, hvori der står:

"Barnet har ret til omsorg og tryghed. Det skal behandles med respekt for sin person og må ikke udsættes for legemlig afstraffelse eller anden nedværdigende behandling".

5. Forebyggelse

- der sigter mod at undgå overgreb mod børn

Arbejdet med forebyggelse af overgreb mod børn finder sted i de enkelte skoler og dagtilbud, samt andre institutioner f.eks. døgninstitutioner, opholdssteder eller plejefamilier.

Denne beredskab og handlevejledning skal danne grundlag for øget opmærksomhed på og viden om overgreb mod børn i Holstebro kommune.

5.1. Et åbent og dialogorienteret miljø

For at forældre og ansatte i skole og dagtilbud skal kunne italesætte og behandle bekymringer, problemer og mistanker, er det vigtigt, at der eksisterer et godt og åbent kommunikativt miljø.

Det er vigtigt, at skolen/dagtilbuddet udadtil signalerer åbenhed, så personale og forældre oplever, at de kan komme frem med tanker og bekymringer. Der skal derfor være fokus på at skabe plads til åben dialog, undren, selvkritik, gensidig kritik og løbende revision af praksis på baggrund af feedback internt og eksternt.

5.2. Fokus på omgangsformer og grænsesætning

God faglighed og åbenhed i skolen/dagtilbuddet omhandler ikke kun viden og bekymringer om vold og seksuelle overgreb i sig selv, men også om den daglige pædagogiske praksis. I denne sammenhæng er det vigtigt at have fokus på samværsformerne mellem børn og voksne.

Faglig opmærksomhed på grænseoverskridende og uhensigtsmæssige samværsformer (verbalt og kropsligt) er centralt i indsatsen for at forebygge og opspore om der begås overgreb. Opmærksomheden skal sikre, at der bliver grebet ind overfor grænseoverskridende og uhensigtsmæssig adfærd.

5.3. Seks skridt der forebygger

1) Den enkelte skole/dagtilbud lærer barnet om dets rettigheder, om kroppen og egne grænser. Det kan eksempelvis ske ved at arbejde med sociale kompetencer i den personlige kontakt til barnet/den unge. I skoleregi henvises til Holstebro Kommunes "Læseplan for seksualundervisning", der kan findes på [Holstebro Kommunes hjemmeside](#).

2) Den enkelte skole/dagtilbud arbejder løbende med opfølgning, opdatering og evaluering af beredskabet i forhold til personalegruppen.

3) Det indskræpes løbende, at medarbejderne er forpligtet til at være opmærksomme på forhold, der bekymrer dem og give disse bekymringer videre til drøftelse med nærmeste leder.

4) Det er vigtigt, at der skabes plads til en åben dialog, undren, selvkritik, gensidig kritik og løbende revision af praksis i personalegruppen.

5) Gode procedurer ved ansættelse af personale i skoler og dagtilbud.

6) Særlig opmærksomhed på forælderrollen, hvor der er behov for det.

Det er afgørende, at man arbejder med tvivlen som et vilkår, så den ikke bliver en barriere for at handle. I den forstand er det professionelt at være i tvivl!

Kilde: Den professionelle tvivl, SISO, s. 23

5.4 Det tværfaglige samarbejde

Det tværfaglige samarbejde er et vigtigt element i en faglig kvalificeret indsats for at afdække og håndtere sager om vold og seksuelle overgreb. Derfor er det vigtigt at kende hinandens roller og vide, hvem der gør hvad.

5.4.1. Udveksling af oplysninger i det tidlige eller forebyggende arbejde

I henhold til § 49 a i serviceloven kan skole, skolefritidsordning, sygeplejersker, sundhedsplejersker, læger, tandlæger og tandplejere ansat i den kommunale sundhedstjeneste, dagtilbud, fritidshjem, Familieretshuset og myndigheder, der løser opgaver inden for området for udsatte børn og unge, indbyrdes udveksle oplysninger om rent private forhold vedrørende et barns eller en ungs personlige og familiemæssige omstændigheder, hvis udvekslingen må anses for nødvendig som led i det tidlige eller forebyggende samarbejde om udsatte børn og unge. Udvekslingen af oplysninger kan som udgangspunkt kun ske en gang ved et møde. I særlige tilfælde kan det ske ved et opfølgende møde. På hjemmesiden for Videnscenteret for sociale indsatser ved vold og seksuelle overgreb mod børn, SISO, kan inspiration til forebyggelses- og opsporingsarbejdet findes. Følg dette [link](#).

6. Tegn og reaktioner

ved vold og seksuelle overgreb

Det er vigtigt med en tidlig opsporing af vold og seksuelle overgreb. Jo tidligere overgreb opspores, jo bedre kan man behandle barnets traumer og forebygge alvorlige senfølger. Derfor det vigtigt at få kendskab til, hvilke tegn og reaktioner barnet kan udvise, når det udsættes for overgreb.

6.1. Ændring af adfærd

Har man kendt barnets eller den unges tidligere normale adfærd, og man pludselig kan se markante ændringer, der bekymrer, bør man reagere. Barnet kan have svært ved at indgå i forpligtende, følelsesmæssige relationer med andre. Det kan også have mistet sin nysgerrighed og tillid til omgivelserne. Vær opmærksom på, at seksuelle overgreb kan have stået på i flere år – her kan man nødvendigvis ikke se ændringer i adfærden.

6.2. Opmærksomhedspunkter

Der findes ingen facitliste for tegn og reaktioner på vold og seksuelle overgreb, så beskrivelsen af mulige tegn og reaktioner kan derfor ses som opmærksomhedspunkter. Men der findes viden om at følgende tegn og reaktioner kan forekomme i forbindelse med vold og seksuelle overgreb. Man bør samtidig være opmærksom på, at ikke alle nævnte tegn og reaktioner dækker alle aldersgrupper, da tegn og reaktioner afhænger af børnenes alder og modenhed.

Der henvises i øvrigt til SISO´s udgivelse
"Den professionelle tvivl"

Se også Janus Centerets
"Bekymringsbarometer"
www.januscentret.dk

7. Bekymring, mistanke, konkret viden

Viden om eller mistanke om vold og seksuelle overgreb kan inddeles i tre forskellige niveauer:

Der skal reageres på en mistanke eller viden om fysiske, psykiske eller seksuelle overgreb - Familiesektionen skal underrettes.

7.1. Bekymring

En bekymring er en diffus oplevelse af, at der er reaktioner og signaler på mistriivsel hos et barn eller i dets familie. Her er ikke tale om, at man har konkret viden om en konkret handling begået af en bestemt person. Her er heller ikke tale om bestyrket mistanke. Bekymringen alene skal således i første omgang føre til skærpet observation af barnet/den unge i en periode og samtale med forældrene, med mindre bekymringen går på om forældrene begår overgreb (fysisk, psykisk, socialt eller seksuelt). Disse sager drøftes med den nærmeste leder og tages evt. op med forebyggelsesrådgiveren.

7.2. Mistanke

Mistanke forstås som mere end blot bekymring og kræver øjeblikkelig handling. Det kan f.eks. handle om, at barnet/den unge er eller kan have været udsat for en seksuel overskridende adfærd eller en fysisk eller psykisk voldelig handling fra enten en voksen eller et andet barn/ung. Mistanken kan opstå på baggrund af en nærmere observation af barnet/den unge, barnets/den unges egne udsagn om hændelser, der har fundet sted, udsagn fra andre f.eks. børn/unge eller oplysninger fremkommet på anden måde. Disse sager drøftes med den nærmeste leder, og der laves en underretning til Familiesektionen.

7.3. Konkret viden

Konkret viden om at et barn eller en ung har været udsat for en konkret handling eller overgreb begået af en eller flere personer. Denne viden kan komme fra udsagn fra barnet/den unge, tilståelse fra krænkeren eller fra vidner og observerede fysiske tegn. Disse sager kræver øjeblikkelig handling og skal drøftes med lederen. Familiesektionen skal inddrages og der laves en underretning.

7.4 Hvad gør jeg som medarbejder, hvis jeg bliver betroet en hemmelighed?

Hvis man som medarbejder bliver betroet en "hemmelighed" fra et barn, kan man være usikker på, hvad man må snakke med barnet om. "Man må da ikke snakke med barnet, inden det er videoafhørt af politiet!" Jo, det må man godt! Man må bare ikke "afhøre" barnet – og heller ikke lave sin egen "videoafhøring", selvom det er gjort i den bedste mening.

Der er særlige regler for, hvordan videoafhøring skal foregå og må kun udføres af særligt uddannet politipersonale.

Hvis barnet fx fortæller, at "far/mor/pap-far har rørt ved min tissemand", er man nødt til at spørge barnet lidt om, hvad der er sket. Dette for at klarlægge, om der er tale om en uskyldig badesituation, toiletbesøg eller om der er reel grund til bekymring for, at barnet har været udsat for overgreb.

Det gør man ved at bruge "åbne spørgsmål" – fx:

- Hv-ord ("Hvad sker der?", "Hvem gør det?", "Hvordan gør han/hun det?").

For ikke at lægge ordene i munden på barnet, skal man spørge åbent.

- "Du sagde, at der skete... fortæl lidt mere om det".

Hvis der er en reel bekymring:

Hvis barnet ved de uddybende spørgsmål bekræfter bekymringen, runder man samtalen af – uden at virke afvisende – og ved at forsikre barnet om, at man har hørt, hvad barnet siger.

Fortæl barnet, at man bliver nødt til at fortælle nogen om det, som barnet har fortalt, så barnet kan blive hjulpet til, at det ikke sker igen.

Det er vigtigt, at samtalen med barnet skrives ned – gerne med barnets udtalelser i citatform.

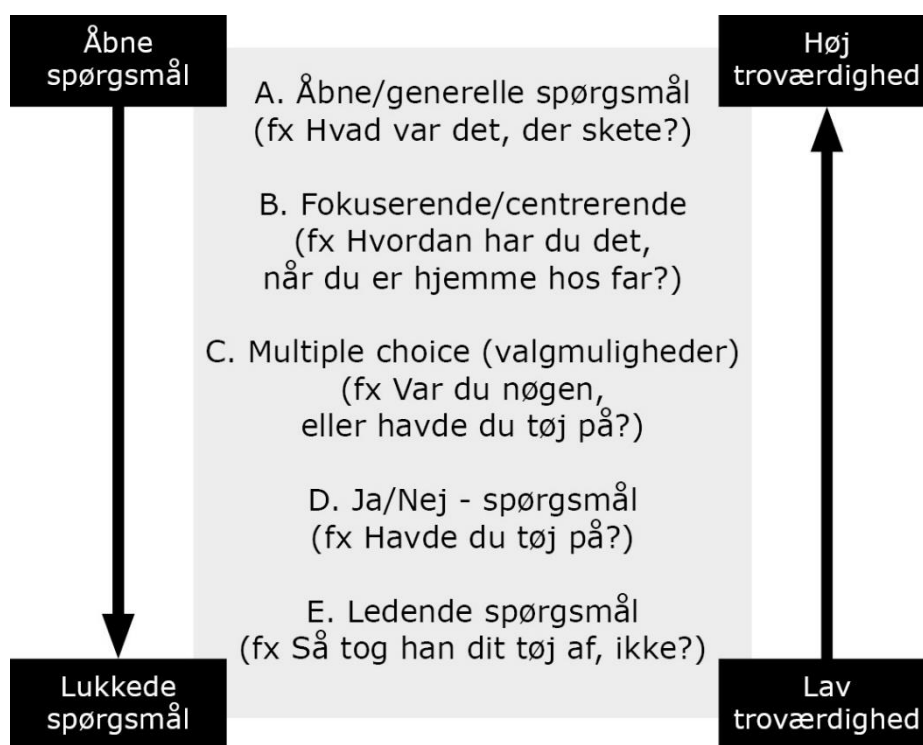
Troværdighed i forhold til spørgemåden

Der skal som udgangspunkt ALTID stilles åbne spørgsmål til barnet, ligesom det skal være barnets egne ord, der benyttes ved den videre samtale. Det højner barnets troværdighed, og gør risikoen for påvirkning af barnet mindre.

Al samtale skal noteres - både spørgsmål og svar - og i direkte tale, så det helt og holdent er barnets egne ord og udtalelser.

Enhver bekymring, mistanke eller viden om, at et barn/ung mistrives eller udsættes for overgreb, skal altid tages alvorligt. Dette skal der handles på!

7.5. Troværdighedsskema

8. Underretning

Alle borgere der får kendskab til, at et barn eller en ung under 18 år udsættes for vanrøgt, nedværdigende behandling eller lever under forhold, der bringer barnets eller den unges sundhed eller udvikling i fare, har pligt til at underrette kommunen (Serviceloven, § 154). Som medarbejder har du en såkaldt "skærpet underretningspligt", som går forud for tavshedspligten.

8.1. Skærpet underretningspligt

(Serviceloven, § 153).

Den skærpede underretningspligt betyder, at du har pligt til at underrette, hvis du får kendskab til eller grund til at antage:

1. At et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte.
2. At et barn umiddelbart efter fødslen kan få behov for særlig støtte på grund af de vordende forældres forhold.
3. At et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte på grund af barnets eller den unges ulovlige skolefravær eller undladelse af at opfylde undervisningspligten.
4. At et barn eller en ung under 18 år har været udsat for overgreb.

Underretningspligten gælder, selvom der allerede er et samarbejde i gang omkring barnet. Sager om vold og seksuelle overgreb skal foregå i samarbejde med Børn og Unge (den afdeling man organisatorisk er tilknyttet) og Familiesektionen.

8.2. Procedure når Familiesektionen modtager en underretning:

Familiesektionens målgruppe er børn og unge med særlige behov og deres familie samt børn og unge med betydeligt og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne.

Hvis der er formodning om, at et barn eller ung udsættes for overgreb eller krænkelser af seksuel karakter, har kommunen pligt til at foretage en nærmere undersøgelse af, om der er behov for særlig støtte og sikre at overgrebet ophører og om fornøden foretage politianmeldelse.

At rejse mistanke om seksuelle overgreb er indgribende for såvel barnet, familien og den formodede krænker, og det er derfor vigtigt, at sagsforløbet håndteres korrekt såvel social fagligt, juridisk som etisk.

I sager, hvor der er mistanke om seksuelle overgreb, inddrages politiet med henblik på, at der frembringes så kvalificeret et beslutningsgrundlag som muligt.

- Familiesektionen modtager underretning fra skoler, dagtilbud, andre offentlige instanser, private opholdssteder, private anonyme eller navngivne borgere.
- Alle underretninger skal sendes til underretning@holstebro.dk. Ved behov for akut behandling af underretningen tages kontakt til Familiesektionen (tlf.: 86117540) og efter lukketid socialvagten (tlf: 114).
- Familiesektionen skal senest 24 timer efter modtagelsen af en underretning vurdere om barnets eller den unges sundhed eller udvikling er i fare, og om der derfor er behov for at iværksætte akutte foranstaltninger over for barnet eller den unge.
- Når Familiesektionen modtager en underretning om et barn eller en ung, hvor Familiesektionen allerede har iværksat foranstaltninger, skal Familiesektionen genvurdere sagen. En eller flere personer i Familiesektionen, der ikke tidligere har deltaget i behandlingen af sagen, skal deltage i genvurderingen.
- Når Familiesektionen skal vurdere underretningen kan der finde en samtale sted med barnet eller den unge. Samtalen kan finde sted uden samtykke fra forældremyndighedens indehaver og uden dennes tilstedeværelse, når hensynet til barnets eller den unges bedste taler for det. Ved underretning om overgreb mod et barn eller en ung skal der finde en samtale sted med barnet eller den unge.
- Ved underretning om overgreb mod et barn eller en ung fra barnets eller den unges forældres side skal samtalen finde sted uden samtykke fra forældremyndighedens indehaver og uden dennes tilstedeværelse. Samtale kan undlades, i det omfang barnets eller den unges modenhed eller sagens karakter taler imod samtalens gennemførelse.
- Der kvitteres for underretningen indenfor 6 hverdage.

- Ved alle underretninger med alvorlig vold eller seksuelt misbrug eller mistanke om samme, foretager Familiesektionen en vurdering af, om det er påkrævet at sikre barnet eller den unge gennem akut indgriben, herunder skærmning af barnet gennem anbringelse.
- Familiesektionen tager kontakt til politiet for en vurdering af anmeldelsen.
- Politiet vurderer, om der skal foretages en retsmedicinsk undersøgelse.
- Hvis sagen anmeldes, skal politiet foretage afhøring af barnet eller den unge.
- Børnehuse: Der er i Aarhus Kommune oprettet et børnehus, som alle kommuner i Region Midtjylland skal inddrage, når både kommune og politi eller kommune og sundhedsvæsen er inddraget i en sag om overgreb mod børn (der er tilsvarende i de andre regioner i Danmark). Der er en afdeling i Herning. Kontakten til Børnehuset skal ske via Familiesektionen. Politiets afhøring af børn foregår i Børnehuset i børnevenlige rammer. Børnehusets eksperter kan yde kriserådgivning og behandling.
- Myndighedsrådgiveren skal arbejde på at fastholde en normal hverdag for barnet.
- Anbragte børns sag skal i børn- og ungeudvalget, hvis samvæerspersion har begået overgreb jf. Serviceloven §71 stk. 4.

Ved mistanke mod en eller begge forældre/stedforældre

Sagen må ikke drøftes med forældrene/stedforældrene, før der er taget stilling til evt. politianmeldelse. Hvis sagen anmeldes, beslutter Familiesektionen det i samarbejde med politiet, hvornår forældrene/stedforældrene skal inddrages. Ved politianmeldelse er det Familiesektionens leder eller teamleder, der underskriver anmeldelsen.

Hvornår kan eller skal kommunen orientere underretter jævnfør §155b i serviceloven?

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal orientere den, der har foretaget underretning efter § 153, om, hvorvidt den har iværksat en undersøgelse eller foranstaltninger vedrørende det barn eller den unge, som underretningen vedrører. Dette gælder dog ikke, hvis særlige forhold gør sig gældende.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan ved en underretning efter § 153 orientere den, der foretog underretningen, om, hvilken type foranstaltning den har iværksat, og om den planlagte varighed heraf, hvis oplysningen herom vil kunne have væsentlig betydning for den støtte, som den pågældende under udøvelse af hvervet eller tjenesten kan yde barnet eller den unge. Dette gælder dog ikke, hvis særlige forhold gør sig gældende

Den underrettende instans orienteres af Familiesektionen om, hvornår det forventes at underretningen bliver gennemgået med forældrene/stedforældrene.

Ved mistanke mod en ansat

Lederen tager straks kontakt til sin chef og personaleafdelingen, som foretager sig det fornødne i forhold til medarbejderen. Familiesektionen holder fokus på barnet eller den unge, og foretager de fornødne handlinger i forhold til barnet eller den unge (se endvidere handlevejledning kapitel 3)

Ved mistanke mod andre i barnets netværk eller ukendte

Samtale med forældrene. Evt. anmeldelse til politiet drøftes med forældrene, men kan beslattes udelukkende af Familiesektionens ledelse. Forældrene kan selvfølgelig selv foretage anmeldelse til politiet.

Ved mistanke mod et andet barn/ung (under 15 år).

Rådgiveren taler med de involverede børn og forældrene. Politiet kan hjælpe med afdækning af sagens omfang.

Hjælp på kort og lang sigt i forhold til alle involverede børn og forældre, også den krænkende part.

Når den akutte vurdering og handling er foretaget:

Familiesektionen tager stilling til, om der skal foretages en børnefaglig undersøgelse af barnets, den unges og familiens situation (servicelovens §50), som afdækker familiens ressourcer og vanskeligheder. Hvis der ikke er behov for en børnefaglig undersøgelse, kan der evt. iværksættes en forebyggende indsats.

I en børnefaglig undersøgelse inddrager Familiesektionen relevante medarbejder, der allerede har viden om barnets, den unges eller familiens forhold.

Undersøgelsen skal resultere i en begrundet stillingtagen til, om der er grundlag for at iværksætte foranstaltninger efter Servicelovens § 52, og hvilken type foranstaltning der i forhold til den konkrete problemstilling er relevant.

I den forbindelse kan der blive udarbejdet en såkaldt sikkerhedsplan i de familier, hvor barnet/den

unge er udsat for vold eller overgreb. En sikkerhedsplan er en forebyggende foranstaltning iht. servicelovens § 52, stk. 3, nr. 3.

Formålet med planen er at finde løsninger i familien og familiens netværk, så overgrebene bliver bremset og barnet/den unge kan blive i familien frem for at blive anbragt uden for hjemmet.

Fokus på barnet/den unge fastholdes.

9. Evaluering og opfølgning

- på beredskab og handlevejledningen

Beredskab og handlevejledningen skal holdes ved lige ved opdateringer, evalueringer og fortsatte faglige diskussioner i de relevante personalegrupper

9.1. Opdateringer

Forvaltningen Børn og Unge er ansvarlig for opdatering af det fælles kommunale beredskab og handlevejledning. Ledelsen i den enkelte afdeling er ansvarlig for, at personalet får kendskab til ændringer og opdateringer, samt tilpasning af lokale beredskaber.

9.2. Evaluering

Forvaltningen er ansvarlig for at beredskab og handlevejledning evalueres hvert 2 år. Der lægges op til at den enkelte afdeling evaluerer i forbindelse med reelle indtrufne hændelser.

9.3 Faglige diskussioner

Det er vigtigt at holde liv i beredskabet f.eks. ved at lave temadage, fyraftensmøder, personalemøder mv. både tværfagligt og i den enkelte personalegruppe/afdeling.

10. Bilag

Bilag 1. Vejledning vedrørende underretning

Du kan finde skema til underretning på Holstebro Kommunes hjemmeside Holstebro.dk eller "Mit område" på intranettet Underretningen sendes til: underretning@holstebro.dk

Indholdet i underretningen skal være beskrevet objektivt og præcist med datoer og beskrive episoder/observationer. Der skal ikke være tolkninger og vurderinger.

Det skal fremgå, hvorvidt der er tale om observationer over et forløb, eller om det er en enkelt handling/episode, der giver anledning til underretningen.

Det vil være en god ide at nævne, hvis der har været kontakt til andre relevante faggrupper.

Forældrenes kommentarer skal/kan fremgå evt. som selvstændigt brev til underretningen. Husk at begge forældre skal inddrages, hvis der er fælles forældremyndighed.

Såfremt forældremyndigheden ikke er orienteret om underretningen, skal det fremgå med begrundelse herfor.

Bilag 2. Relevante kontaktpersoner:

Holstebro kommune (Omstilling til Familiesektionen)	96117500
Familiesektionen	96117540
Leder af Familiesektionen	96115231
Familie- og Dagtilbudschefen	96115130
Skole- og Rådgivningschefen	96115120
Politiet (Omstilling til socialvagten)	114

11. Yderligere information

Her kan du læse mere:

SISO:

Den professionelle tvivl. Tegn og reaktioner på seksuelle overgreb mod børn og unge:
www.socialstyrelsen.dk

Seksuelle overgreb og fysisk/psykisk vold. Inspirationskatalog til udarbejdelse af et skriftligt kommunalt beredskab:
www.socialstyrelsen.dk

Socialstyrelsen:

Dialog om tidlig indsats. Udveksling af oplysninger i det tværfaglige SSD-samarbejde og medarbejderes underretningspligt.
www.socialstyrelsen.dk

Januscentret:

www.januscentret.dk: Bekymringsbarometeret

Red Barnet:

Materialer, fagbøger og artikler:
www.redbarnet.dk

Hjælp og rådgivning ved udsættelse for ubehagelige og krænkende oplevelser på nettet:
Redbarnet.dk/sletdet
Redbarnet.dk/anmeldedet
www.redbarnet.dk/skole/sikkerchat

Læseplan for seksualundervisning i Holstebro Kommune:
www.holstebro.dk/seksualundervisning

Børns nysgerrighed overfor hinanden – Information til forældre om børn og seksualitet.

Holstebro Kommune, Pædagogik, læring og udvikling
www.holstebro.dk

Holstebro Kommunes lederhandle-vejledning hvis mistanken retter sig mod en ansat:
Se vejledning på intranettet.

Vejledning til medarbejdere i sager om overgreb mod børn:
Midt og Vestjyllands politi tlf.: 96141448.

Regeringen

Skærpet indsats mod digitale sexkrænkelser, 2017 www.stm.dk

HOLSTEBRO
KOMMUNE